

Kosatec

Iris

Kosatec (Iris), pojmenovaný po řecké bohyni duhy, je rod krásně kvetoucích rostlin z čeledi kosatcovité (Iridaceae). Zahradníci si ho cení pro elegantní květy a výrazné barvy, které obohatí každý záhon.

Rod kosatců je **velmi obsáhlý**. Všechny kosatce mají společné:

- lodyhy jsou přímé jednoduché nebo málo větvené,
- listy jsou tuhé, nedělené, někdy širší mečovité, jindy připomínají travu.

Květy mají **jedinečnou stavbu**. Tři vnější okvětní plátky jsou sklopené, tři vnitřní vztyčené a tvoří tzv. **dóm**. Semeník dozrává ve velké tobolce s masitými semeny.

Kosatce můžete **množit** buď semeny (vysévají se po uzrání), častěji však dělením oddenků po odkvětu nebo na podzim.

Rod kosatců **dělíme na 2 sekce** – Pogonitris a Apogon.

Iris barbata-elatior
,Sultry Mood'

Pogonitris

Kosatce z této sekce tvoří oddenky, květy mají na vnějších okvětních plátcích kartáček, vnitřní plátky jsou stejně velké jako vnější a tvoří dóm.

Patří sem: *Iris germanica*, *Iris pallida*, *Iris flavescens*, *Iris florentina*, *Iris variegata* a další příbuzné druhy, pro něž se používá název *Iris barbata*. Také *Iris pumila* a *Iris aphylla*.

Apogon

Kosatce z této sekce mají také oddenky, ale květy mají jen spodní plátky plně vyvinuté, vnitřní jsou malé, úzké, vzpřímené. Na spodních plátcích ne-
najdete kartáček. Patří sem např. *Iris sibirica*, *Iris spuria* a *Iris laevigata*.

Kosatce také můžeme rozdělit do 3 skupin:

- s kartáčkem,
- bez kartáčku,
- cibulovité.

Iris sibirica ,Lemon Veil'

Iris ensata ,Aquamarin'

Jak pěstovat kosatce

Stanoviště – na plném slunci, chráněné před silnými větry.

Půda – propustná, s dostatkem živin, neutrální až mírně alkalická.

Kdy vysazovat – prostokořenné kosatce vysadte ideálně od července do konce srpna, v příznivých klimatických podmínkách do poloviny září. Kontejnerované rostliny můžete vysazovat celoročně až do zamrznutí půdy.

Vzdálenost – vysoké kosatce cca 50 cm od sebe, nízké cca 25 až 30 cm.

Jak vysadit – vysadte kosatec mělce tak, aby horní část oddenku byla na úrovni zeminy. Před výsadbou listy rostlin zkraťte o 2/3.

Po odkvětu – odstraňte stonky u oddenku.

Hnojení – Na jaře přihnojte plným hnojivem s malým obsahem dusíku, v srpnu až září pak fosforečným a draselným hnojivem.

Přesazování – po 3 až 4 letech se trsy zahustí, takže je nutné rostliny rozsadit a vysadit na nové místo. Vykopaný trs rozdělte, staré oddenky vyhodte. Před výsadbou listy rostlin zkraťte o 2/3.

*Irís barbata-elatior
,Chevalier de Malte'*

Iris sibirica, 'Shaker's Prayer'

Zajímavosti

Kosatce se objevují v dílech předních umělců:

- **Vincent van Gogh** – jeho slavné obrazy „Kosatce“ (1889) zachycují pohyb, barvu a živost květin. Tento obraz nazval „hromosvod pro moji nemoc“, protože věřil, že když bude pokračovat v tvorbě, zarazí tak další rozvoj šílenství své duše.
- **Claude Monet** – v zátěších zahrady v Giverny často maloval kosatce.
- Kosatce malovali také Hokusai Katsushika nebo Kōrin Ogata.

Kosatce z Japonska

Iris kaempferi je prastarý kulturní druh pěstovaný po staletí v Japonsku. Potřebují vlhké stanoviště a humózní, nevápennou půdu. Mohou, ale nemusí stát v létě v mělké vodě. V zimě zamokření nesnesou.